

Лакаш «lăcaș, locuință» provine din magh. *lakás* și este folosit într-un document de la începutul secolului al XVI-lea: да имаме место и лакашъ господарства-ни... и да имаме салаш и лакашъ «să avem loc și lăcaș la domnia voastră... și să avem sălaș și lăcaș» (1508—1509, Bogdan, *Relații*, d. 250, p. 305—306). Faptul că într-un document anterior (cu patru decenii) găsim verbul локочати, format din aceeași rădăcină cu substantivul, în contextul: по гдѣ сѣ локочали «pe unde au locuit» (1467—1470, S. Dragomir, *Doc. Sibiu*, d. 1, p. 11) ni se pare o dovadă că termenul intrase în limbă și atestarea în document nu trebuie considerată ca o apariție întâmplătoare. De altfel atât салаш cât și лакаш trebuie să fi intrat în slavona noastră prin intermediul limbii romine care își însușise, în prealabil, termenii maghiari. Faptul că Mardarie Cozianul, evident într-o perioadă mult mai târzie, traduce o serie de termeni slavi ca: жилиште prin лжжаш (p. 141), витаю (p. 117) și жителестею (p. 141) prin лжжесекъ sau съжител (p. 247) prin лжжситору etc. sau кждкореніе (p. 117), окиталиште (p. 232), селеніе (p. 280) prin сължшуре etc. dovedește pe de-o parte că aceștia erau considerați românești de vreme ce prin ei se traduc cuvinte slave străine, iar pe de altă parte numeroasele derivate pledează în favoarea vechimii lor în limba romină.

Челѣд, după părerea noastră, în documentele slavo-romine are și sens de locuință, casă nu numai de «familia, populus, familie» ca în textele slave vechi¹. Cuvîntul este general slav și provine din slav. com. *čel'adъ². În limbile slave moderne de asemeni se referă la familie. Astfel: în bulgară — челяд: 1) copil, progenitură, 2) familie; în sîrbo-croată — челяд «toți membrii familiei»; în cehă — čeládka, čeled «slugi, oameni de casă»; polonă — czeladź «slugi» și rusă — челядь «slugi». Merită să fie reținut faptul că în limba rusă veche, alături de colectivul челядь și челядинъ se folosea și derivatul челядынъ „помѣщение для слуг”³.

În cancelariile noastre челѣд = челяд = челяд se folosește foarte des în documente de danie și de întărire și anume: în Țara Românească numai cu referire la țigani iar în Moldova atât cu referire la țigani cât și la tătari.

Exemple din subtipul muntean: и ештеже приладе господарство-ми... и яцигани т челѣди «și încă a adăogat domnia mea... și țigani trei sute de sălașe» (1392, P. P. Panaitescu, *Doc. Ț. R.*, d. 10, p. 55); и пакъ ме челяди вт яцигани... и десѣт челѣди вт Бистрицѣ... и ѿ челѣди «și iarăși patruzece și cinci de sălașe de țigani... și zece sălașe de la Bistrița... și zece sălașe» (1421, P. P. Panaitescu, *Doc. Ț. R.*, d. 43, p. 129); иако да им ест една челяд цигански «ca să le fie un sălaș de țigani» (1483, P. P. Panaitescu, *Doc. Ț. R.*, d. 146, p. 333).

Exemple din subtipul moldovean: 1) cu referire la țigani: тридесѣти и единъ челѣдъ циганъ и дванадесѣ(т) хижѣ татарѣ «treizeci și unu de sălașe de țigani și douăsprezece bordeie de tătari» (1428, Cost. *Doc. I*, d. 71, p. 212) есми дади двѣ челяд циганскыѣ «am dat două sălașe de țigani» (1458, I. Bogdan, *Doc. Ștefan I*, d. 6, p. 10).

2) cu referire la tătari и дади есми нашемъ монастырю... ѡ тата(р) на имѣ Иканчс(к) и съ брато(м) сконм и съ счми челѣдами и(х) «și am dat mănăstirii noastre... nouă tătari anume Ivanciuc și cu fratele său, și cu

¹ MIKLOSICH, *Lexicon*, p. 1112.

² VASMER, REW, t. III, p. 314.

³ SREZNEVSKI, *Материалы*, t. III, col. 1498.